

«شرق» آینده روابط ایران با آمریکای لاتین را پس از پوست اندازی سیاسی ونزوئلا و روی کار آمدن لولا در برزیل بررسی می کند

دوربرگردان آمریکای لاتین

دارد، اما ایالات متحده و ونزوئلا در یک روند رو به رشد به سوی تنش زدایی و عادی سازی روابط حرکت می کنند. تابستان سال جاری دولت جو بایدن اعلام کرد به دلیل تداوم جنگ اوکراین و چالش های جهانی در حوزه انرژی، بخشی از تحریم های نفتی ونزوئلا را لغو می کند. پس از آن هم دیدارها و گفت وگوهایی میان مقام های واشنگتن و کاراکاس انجام گرفت. کاخ سفید در ماه های اخیر ۲۰۲۲ در پی پیشرفت گفت وگوها میان دولت ونزوئلا و مخالفان، نمایندگان را برای انجام مذاکرات به کاراکاس فرستاد و تحریم های وضع شده علیه این کشور را کاهش داد. کاهش تحریم ها سبب شد شرکت نفتی «شورون» آمریکا مجوز فعالیت شش ماهه در این کشور نفت خیز آمریکای لاتین را به دست آورد. اکنون نیکلاس مادورو، رئیس جمهور سوسیالیست ونزوئلا هم از آمادگی کامل کشورش برای ازسرگیری رابطه با ایالات متحده پس از گذشت سه سال از قطع رابطه سخن می گوید. مادورو در مصاحبه ای با روزنامه فرانسوی «تله سور» که برنامه های آن از تلویزیون حکومتی ونزوئلا پخش می شود، گفت: «ونزوئلا کاملا آماده است تا روند عادی سازی روابط دیپلماتیک، کنسولی و سیاسی را با دولت فعلی آمریکا و افرادی که ممکن است در آینده هدایت این دولت را در دست بگیرند، در پیش بگیرد». همچنین به گزارش خبرگزاری فرانسه، با آنکه دولت جو بایدن نیز همچنان مادورو را به عنوان رئیس جمهوری ونزوئلا به رسمیت نمی شناسد و انتخاب مجدد او در سال ۲۰۱۸ را جعلی و تقلبی می داند، اما بحران نفت و انرژی ناشی از جنگ اوکراین سبب شده کاراکاس و واشنگتن نسبت به گرم شدن مجدد روابط فی مابین، از خود تمایل نشان دهند.

هنوز کاخ سفید و کاخ الیزه به طور رسمی از تغییر موضع خود در برابر ونزوئلا خبر نداده اند، اما امانوئل مکرون، رئیس جمهوری فرانسه، در حاشیه برگزاری نشست بین المللی اخیر سازمان ملل متحد درباره تغییرات اقلیمی با مادورو دیدار کرد. در این دیدار حدود ۹۰ تانبه ای که در شرم الشیخ مصر صورت گرفت، مکرون به مادورو گفت: «خوشحال می شوم اگر بتوانیم بیشتر با یکدیگر صحبت کنیم، اگر بتوانیم کار دوجانبه مفید برای منطقه را آغاز کنیم». از طرف دیگر، روتیز می نویسد وزارت خزانه داری آمریکا علاوه بر اعطای امتیاز ویژه به شرکت عظیم نفتی «شورون»، امتیازات دیگری به این شرکت فعال در ونزوئلا اعطا کرده، اما محدودیت هایی نیز برای دادن پول نقد به حکومت ونزوئلا اعمال کرده است. مقامات آمریکایی در این زمینه گفته اند این مجوز به گونه ای طراحی شده است که اجازه نمی دهد شرکت دولتی نفت و گاز ونزوئلا، «پترولئوس دی ونزوئلا»، از فروش نفت شرکت

شورون درآمدی به دست آورد. با در نظر داشتن این تحولات مهم به نظر می رسد تغییر سکاندار سیاست خارجی ونزوئلا و اقدام مادورو برای روی کار آوردن ایوان جیل پینتو به عنوان وزیر امور خارجه جدید این کشور نشان می دهد کاراکاس نیمینگاهی جدی به بهبود روابط با غرب دوخته است. افزون بر آن در عرصه سیاست داخلی نیز سه حزب اصلی مخالف دولت مادورو و بدنه جریان اپوزیسیون ونزوئلا متشکل از «عدالت اول»، «اقدام دموکراتیک» و «عصر جدید» هم با کنارزدن خوان گوبایدو یک هیئت سه نفره زنانه شامل «دینورا فیگوروا»، «ماریلانا فرناندز» و «اورستلا واسکو» را برگزیدند. این هیئت قرار است قانون گذارانی را رهبری کنند که به نوعی «مجلس در سایه» را در برابر مجلس ملی دولت مادورو تشکیل داده اند. بااین حال، همین اقدام زمینه را در جهت تداوم گفت وگوهای سیاسی بین مادورو و جریان اپوزیسیون فراهم کرده است. حال روند تحولات سیاست خارجی و داخلی ونزوئلا به چه معناست؟ آیا جرخش کاراکاس به سمت واشنگتن لزوما به معنای روی گردانی مادورو از تهران است؟ هادی اعلمی فریمان در پاسخ به این سؤال معتقد است تحولات ونزوئلا پیچیده تر از آن است که بتوان در یک گزاره آن را تحلیل کرد. بنابراین از منظر این تحلیلگر ارشد مسائل آمریکایی لاتین نمی توان با قطعیت گفت که مادورو دست به یک جرخش کامل و راهبردی در سیاست خارجی برای گسترش روابط با غرب و به خصوص ایالات متحده زده است. آن گونه که این استاد دانشگاه به «شرق» می گوید: «مادورو در یک برنامه ریزی جدی به دنبال بازتعریف تعاملی با جریان اپوزیسیون در ونزوئلا است». از این منظر، به نظر فریمان «اگر نهایتا دولت کاراکاس و جریان اپوزیسیون به یک توافقات داخلی دست پیدا کنند، فضای بسیار مناسبی در راستای تقویت روابط و به خصوص مناسبات اقتصادی و تجاری ونزوئلا و غرب شکل خواهد گرفت».

در این صورت تحلیلگر ارشد مسائل ونزوئلا هشدار می دهد که ممکن است کاراکاس دیگر نیازی به تهران نداشته باشد. هادی اعلمی فریمان مؤید تحلیلش را اقدامات مادورو در تغییر ساختار سیاست خارجی ونزوئلا می داند. به باور این استاد دانشگاه روی کار آمدن ایوان جیل پینتو حکایت از آن دارد که مادورو پس از سروسامان دادن به وضعیت سیاست داخلی، به موازات آن درصدد تعریف فضای جدیدی در سیاست خارجی ونزوئلا است. هادی اعلمی فریمان در ادامه گفت وگویی خود با «شرق» این نکته مهم را نیز یادآور می شود که مادورو در فاصله یک سال مانده به انتخابات سال ۲۰۲۴ ونزوئلا ناگزیر از بازسازی و

دارد که ذیل خوانش جدید از جریان چپ، داسیلوا در دولت خود اهمیت و اولویت جدی برای حقوق بشر، حقوق زنان، مسائل برابری جنسی و جنسیتی، عدالت اجتماعی، آزادی رسانه، فعالیت احزاب و سیاسیون، محیط زیست و... قائل است؛ کما اینکه تحلیلگر ارشد مسائل بین الملل به حضور ۱۱ وزیر زن در ترکیب دولت لولا داسیلوا اشاره می کند که به باور او نشان از این دارد که برای رئیس جمهور جدید برزیل مسائل زنان و برابری جنسی و جنسیتی از اهمیت بسزایی برخوردار است.

با ذکر این نکات، کارشناس حوزه آمریکای جنوبی فلش تحلیل خود را به سمت ایران می چرخاند و یادآور می شود که دولت لولا در قبال اتفاقات اخیر (ایران) در چهار ماه گذشته و پررنگ شدن موضوع حقوق بشر بی تفاوت نخواهد بود؛ چون فریمان با تکرار این نکته که داسیلوا برخاسته از جریان چپ جدید است، دولت جدید برزیل را در امتداد جریان چپ جدید کشورهایمانند شیلی، کلمبیا و آرژانتین می داند که به قدرت رسیده است. در سایه آنچه بیان شد، فریمان با دست گذاشتن روی نکته مهمی یک ارزیابی بدبینانه را به «شرق» درباره آینده روابط ایران و برزیل ارائه می دهد؛ هرچند این کارشناس مسائل آمریکای لاتین این ارزیابی را نه بدبینانه بلکه واقع بینانه می خواند. به باور تحلیلگر حوزه آمریکای جنوبی، با توجه به فضای ضد ایرانی کنونی، تداوم و تشدید فشارها بر تهران و تلاش برای اجماع سازی و انزوای دیپلماتیک ایران در چهار ماه گذشته، برزیل هم شاید نتواند زمینه را برای تقویت مناسبات با تهران از ابعاد مختلف فراهم کند.

بازتعریف جریان چپ برای پیروزی در انتخابات است. از این رهیافت، تحلیلگر ارشد مسائل آمریکای لاتین تاکید دارد که رئیس جمهور ونزوئلا، هم در عرصه سیاست خارجی مجبور است که روابط خود را با اروپا و آمریکا تقویت کند و هم پیش از آن باید به یک تعامل، توافق، تفاهم و دیالوگ مشترک با جریان اپوزیسیون دست پیدا کند و هم اینکه یک انتخابات درست، شفاف و دموکراتیک را در ونزوئلا برای سال آتی میلادی برگزار کند؛ چون از نگاه این استاد دانشگاه اگر روند انتخابات های گذشته ونزوئلا که ظاهرا غیردموکراتیک و غیرشفاف بود، تکرار شود، این بار جامعه ونزوئلا به یک بن بست و حتی فروپاشی خواهد رسید.

نگاه «لولا»ی جدید به تهران

پیروزی لولا داسیلوا نماینده چپ گرای برزیل بر ژائیر بولسونارو، رئیس جمهور سابق این کشور، با واکنش مثبت سیاسی، دیپلماتیک و رسانه ای تهران مواجه شد تا جایی که بسیاری آن را یک هیجان از جانب ایران برای بازگشت لولا داسیلوا به امید تقویت نفوذ تهران در آمریکای لاتین تصور کردند؛ اما به باور هادی اعلمی فریمان، لولا داسیلوای جدید یک سیاست متمایز و متفاوت از دوران گذشته را برای دولت خود در عرصه سیاست داخلی و سیاست خارجی تعریف کرده است. او در همین راستا نقبی به گفت وگویی پیشین خود با «شرق» می زند و عنوان می کند در سایه آن تحلیلی که به «شرق» ارائه داده، از قبل قابل پیش بینی بود که ترکیب دولت جدید برزیل چه ریلی را برای سیاست خارجی این کشور در دوران لولا تعریف کرده است. با این بازخوانی، فریمان اذعان

The Longines Legend Diver Watch

Elegance is an attitude

لونژین
LONGINES

SARMAN CO.

1832 Dr. Shariati Ave. Next to Pol-E-Roomi Tehran IRAN

Tel.: +98 21 226.137.52